

TÜRKLERDE AD VERME GELENEĞİ VE SARUHANOĞULLARI BEYLİĞİNDE ADLAR

Fatih SARIKAYA*

ÖZ

Ad verme geleneği, insanların iletişim kurmak ve birbirlerini tanımlamak için canlı ve cansız nesnelere adlar verme ihtiyacından dolayı ortaya çıkmıştır. Ancak şahıs adları, sadece bireyin kimliğini ifade etmekle kalmaz, aynı zamanda kültürel ve tarihsel bağlamda da birçok bilgiyi içinde barındırır. Türklerin ad verme geleneği de tarihleri, kültürleri ve inançları ile derinlemesine bağlantılıdır. Bunun yanı sıra adların ortaya çıkışındaki çeşitlilik, Türk toplumunun farklı kültürel evrelerden geçtiğini de bize gösterir. Bu durumda Türk toplumunun geçirdiği kültür devirlerini daha iyi anlamak için kullanılan adları incelemek önem taşımaktadır. Zira toplumlarda, dönemlere göre değişiklik gösteren ancak her dönemin kendine has özelliklerini yansıtan ad koyma geleneği vardır. Bu gelenek, siyasi ve sosyal şartların yanında dini inançların da tesiriyle şekillenip, bulunduğu dönemdeki insanların eğilimlerini yansıtmaktadır. Dolayısıyla tarihi süreç içerisinde bir toplumun adlarının incelenmesi, dini ve kültürel değişimlerini ortaya koymaya yardımcı olacaktır. Bu bakış açısıyla ele alınan konu; öncelikle Türk tarihinin adlar üzerinden gerçekleşen kültürel değişimini ardından XIV. yüzyıl Anadolu'sundaki sosyal, kültürel ve dini yaklaşımı daha iyi anlayabilmek için Saruhanoğulları Beyliği özelinde ele alınmıştır. Beylikler dönemi Anadolu'sunda kaynakların yetersizliğinden dolayı halen tam anlamıyla aydınlatılamamış; dini eğilimlerin toplum üzerindeki etkisi ve kültürel değişim süreci gibi bazı noktalar bulunmaktadır. Bu sebeple, Selçuklulardan sonra Batı Anadolu'da bir müddet iktidar sürmüş olan Saruhanoğulları ailesi ve maiyetindeki halkın adlarının incelenmesi, genel dini yönelimlerini, varsa tarikat ve cemaatlerin etkisini ve milli kimliklerinin adlar üzerinde devam eden kültürel etkisini ortaya koyacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türklerde ad verme, Anadolu Beylikleri, Saruhanoğulları, Anadolu kültürü

TRADITION OF NAMING IN TURKS AND THE NAMES IN THE SARUKHANİD DYNASTY

ABSTRACT

The tradition of naming emerged from the need of humans to communicate and identify both living beings and inanimate objects. Personal names, however, do not merely express an individual's identity; they also encapsulate significant cultural and historical information. The naming tradition among Turks is deeply intertwined with their history, culture, and beliefs. Moreover, the diversity in the origins of names reflects the various cultural phases that Turkish society has undergone. Therefore, analyzing the names used throughout history is essential to better understand the cultural transitions of Turkish society. Naming traditions, which vary by period and reflect the unique characteristics of each era, are shaped by political and social conditions as well as religious beliefs, reflecting the tendencies of people living in a specific period. Thus, examining the names of a society within a historical framework can help uncover its religious and cultural transformations. From this perspective, the topic has been approached by focusing first on the cultural changes in Turkish history as reflected through names and then on understanding the social, cultural, and religious perspectives of 14th-century Anatolia, with particular reference to the Sarukhanid Beylik. During the Beylik period in Anatolia, certain aspects, such as the influence of religious tendencies on society and the process of cultural change, remain insufficiently illuminated due to the scarcity of resources. For this reason, studying the names of the Sarukhanid family, who ruled for a time in Western Anatolia after the Seljuks, as well as the names of their entourage and subjects, will shed light on their general religious inclinations, the potential influence of sects and communities, and the enduring cultural impact of their national identity as reflected in their naming practices.

Gönderilme Tarihi: 09.01.2025

Kabul Tarihi: 25.03.2025

* Dr. Öğretim Üyesi, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Tarih Bölümü, Bandırma/Balıkesir; ORCID: 0000-0002-5430-8348 E-posta: fasky@gmail.com.tr

Keywords: Naming in Turks, Anatolian Beyliks, Sarukhanids, Anatolian culture

Giriş

Ad verme geleneği insanlık tarihi kadar eskiye götürülebilir. Zira insanlar birbirleriyle olan iletişimi sağlamak için etrafındaki canlı cansız nesnelere tanımlama ihtiyacı duymuş ve bunu da onlara adlar vererek gerçekleştirmişlerdir. Aynı zamanda insanlar karşılıklı olarak birbirlerini tanımlama ihtiyacı da hissetmiş ve bu sebeple şahıs adları kullanmaya başlamışlardır. Yani kullanılan şahıs adları aslında adın sahibi olan kişiden çok karşıdaki insanın onu tanımlayabilmesini sağlamaktadır. Bu da zamandan bağımsız bir tanımlama şeklinde karşımıza çıkar. Yani belirli bir kişiyi tanımlayan ad; geçmiş, şimdi ve gelecek zamanda da aynıdır, değişmez. Doğal olarak kişi, sahip olduğu ad ile tanımlandığı için insanlar arasında kendi varlığının bu ad ile doğrudan ilişkili olduğunun bilincindedir. Dolayısıyla adının kendi açısından güzel olmasını ister. Ancak ad verme işlemi, kişinin tercihinden ziyade ekseriyetle büyüklerinin tercihi ile olmaktadır. Buna rağmen bilindiği gibi toplulukların kendilerine özgü tarihsel süreçleri ve farklı kültürel öğeleri bulunmaktadır. Nitekim bu durum ad verme konusunda onların düşünce ve davranışlarında çeşitlilikler meydana getirmiş ve birbirlerinden farklı aşamalardan geçmelerine sebebiyet vermiştir. Bu noktada ele alınan konu itibarıyla öncelikle erken dönemlerden itibaren Türkler hakkında bilgi veren kaynaklardan başlayarak Türklerin ad verme konusundaki bakış açısı sergilenmeye çalışılacaktır. Ardından dönemsel değişikliklerin etkisi de göz önüne alınarak uygulamalar üzerinden bu konunun özellikleri değerlendirilecektir. Sonrasında Saruhoğulları ve halkının adları incelenecek ve bu konudaki genel özellikleri ele alınarak hem dini hem kültürel değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

1. Türklerde Ad Verme Anlayışı

1.1. Abide, Destan ve Hikâyelerde Ad Verme

Türklerin tarih boyunca bıraktıkları yazılı ve sözlü kaynaklar incelendiğinde ad meselesine ayrı bir önem verdikleri görülmektedir. Zira birçok eserde bununla ilgili örnekler bulmak mümkündür. Mesela en eski yazılı metinlerden olan Orhun abidelerinde Kül Tigin'e nasıl ad verildiğine değinilmiş (Ergin, 1970, s. 10), bunun yanı sıra Türk beylerinin Türk adlarını bırakıp Çin adlarını alması, Çin hakimiyetine girmelerini de ifade ettiği için eleştirilmiştir (Ergin, 1975, s. 5).

Türkler hakkında bilgi veren Dede Korkut hikâyelerine göre kişiler kahramanlık yaptıkları sonra Dede Korkut tarafından adlarını almışlardır. Bu olaylar özetle şu şekilde gerçekleşmiştir: Dirse Han, oğlu on beş yaşında olduğu sırada Bayındır Han'ın ordusuna dahil olmuştu. Bu esnada Bayındır Han'ın gücü kuvvetiyle meşhur olmuş bir boğası vardı. Bir gün Dirse Han'ın oğlu ve diğer kabilelerden çocuklar meydana oynarlarken boğa oraya salınmıştı. Diğer çocuklar kaçmış Dirse Han'ın oğlu ise kaçmamıştı. Boğa ile mücadele eden oğlan, boğayı yenmiş ve boynunu kesmişti. Bu durum karşısında oğlana ad vermesi için Dede Korkut çağırılmıştı. Dede Korkut çocuğun adını Boğaç koymuştu (Ergin, 1969, s. 14-16; Tataroğlu, 1958, s. 8-10; Gökyay, 2007, s. 28; Özsoy, 2006, s. 61-62). Yine başka bir hikâyede anlatıldığına göre Bay Büre'nin oğlu, tüccarları uğradıkları saldırıdan kurtarmış, gösterdiği bu kahramanlık karşısında Dede Korkut gelerek ona Boz Aygırlı Bamsı Beyrek adını vermiştir (Gökyay, 2007, s. 63; Ergin, 1969, s. 58).

İslamiyet öncesi Türklerin Altay-Yakut kolundan çıkan Yaratılış destanında adları veren Tanrı olmuştur (Sepetçioğlu, 1998, s. 15). Yine İslamiyet öncesi Uygurları konu alan Göç destanında, ağaçlardan geldikleri düşünülen çocuklar, akli başında denilecek yaşa geldiklerinde anne babalarına hürmet gösterdikleri için orada bulunanlar (muhtemelen kabile reisleri) tarafından

adları verilmiştir (Cüveynî, 2013, s. 102-103). Müslüman Kırgızların Manas destanında yeni doğan Manas'ın adını dört ulu peygamber vermiştir (Gülensoy, 2002, s. 30). Onun oğlu Semetey'in adını ak sakallı bir eren, çocuğa övgü gibi dualar yaparak vermiştir (Gülensoy, 2002, s. 302). Semetey'in oğlu Seytek'in adını gökyüzünden inen altın sakallı eren Ay Koco vermiştir (Gülensoy, 2002, s. 355).

İslamiyet öncesi ve İslamiyet sonrası yazılan Oğuz Kağan Destanlarında kişilerin gösterdikleri kahramanlık veya üstün başarı neticesinde Oğuz Kağan tarafından kendilerine yeni adlar verilmiştir (Sepetçioğlu, 1998; Ebulgazi, 2006). Bu destanlarda Oğuz Kağan karakteri insanüstü kabiliyetlere sahiptir. Hatta Oğuz Kağan'a kimse ad verememiş, henüz bebek yaşta kendi adını da kendisi vermiştir. Ebu'l-Gazi Bahadır Han, Oğuz'un ad almasını anlatırken şunları söylemektedir: "O çağda Moğol'un adeti öyle idi ki, ta oğlan bir yaşına gelmeyince ona ad koymazlardı. Oğlan bir yaşına gelince Kara Han ülkeye davet çıkardı ve büyük toy yaptı. Toy günü oğlanı meydanın ortasına getirip Kara Han beylerine dedi: Bizim bu oğlumuz bir yaşına bastı, şimdi buna ne ad koyarsınız, diyip, beyler cevap vermeden önce oğlan dedi: Benim adım Oğuz'dur." (Ebulgazi, 2006, s. 235). Aynı zamanda bir kavim adı olan Oğuz'un Türkler açısından ayrı bir ehemmiyeti bulunmaktadır (Pala, 2022).

Saltık Gazi Destanında, cihat yapan Saltık Gazi insanları Müslümanlığa davet etmektedir. Davet sonucu Müslüman olan kişilere de yeni adlar vermiş ve İlyas-ı Rumi, Ali, Ahmed, İshak, İsmail, Yunus, Şaban, Hasan, İbrahim, Hızır, Hudadad gibi adları tercih etmiştir (Demir vd. 2002).

Görüldüğü üzere eski Türk yazılı kaynaklarında ad vermenin kendine has bazı özellikleri bulunmaktadır. Kahramanlık gösteren kişiye kabilenin önde gelenlerinden birinin ad vermesi geleneği farklı Türk destanlarında bazı değişiklikler göstererek karşımıza çıkmaktadır. Zira Altay destanlarındaki kahramanlar adlarını tanrılardan ve ruhlardan alırken, Müslüman Kırgızların destanlarında ise peygamber ve ak sakallı evliyalar tarafından adları verilirdi. Bu çıkarımların yanı sıra ad verenlere ve ad alanların özelliklerine bakıldığında Türklerde iyi bir ad sahibi olmak önemlidir. Bu düşünce Yusuf Has Hacib'in eserine yansımış ve insan için bu dünyada iyi bir ad sahibi olmanın büyük bir mutluluk olduğu ifade edilmiştir (Hacip, 2017, s. 36). Yine bu eserde hükümdar Gündoğdu ile Aydoldu'nun karşılıklı bir diyalogu aktarılırken Aydoldu diyor ki: "Dünyada iyi bir ad bırakarak ölürsem, pişman olmam." (Hacip, 2017, s. 62)

Saltık Gazi Destanında ise diğerlerinden farklı bir durum ortaya çıkmıştır. Nitekim diğer destanlarda çoğunlukla çocukların adlarının nasıl verildiğinden bahsedilirken bu destanda ise Saltık Gazi'nin İslamlaştırma çalışmaları sırasında yeni Müslüman olan kişilere ad vermesine örnekler bulunmaktadır. Ad verme konusunda bu özelliği ile ön plana çıkan Müslüman Türklerle ait bu destanda, verilen adlar yetişkinlere aittir. Bunların ise çoğunluğunun Arap adları olduğu görülmektedir.

1.2. Yeni Adların Ortaya Çıkışı

Başka toplumlarda olduğu gibi Türkler de yaşadıkları coğrafyadan, inandıkları dinden, çevrelerinde gerçekleşen olaylardan sosyolojik ve psikolojik olarak etkilenecek bunları kullandıkları adlara yansıtmışlardır. Hatta etraflarında gerçekleşenlerden o kadar etkilenmişlerdir ki günlük hayattaki birçok detayı çocuklarına ad verirken kullanmışlardır.

Yeni adlar oluşturulurken farklı yöntemler kullanılmıştır. Bunlardan biri, renk adlarının diğer kelimelerle birleştirilmesidir. Örneğin, Saruhan, Akbıyık, Karahan, Alakuş, Bozkurt ve Kızılbeğ gibi adlar bu yöntemle türetilmiştir. Bunun yanı sıra, gün ve ay isimleriyle oluşturulan adlar da kullanılmıştır. Aydoğdu, Gündoğdu, Günhan ve Aykut gibi adlar bu tür örnekler arasındadır. (Atalay, 1935, s. 2; Rıza Nur, 1981, s. 271). Bunun yanı sıra, il, tekin, alp, bay, verdi, tay,

taş gibi kelimelere eklemeler yapılarak da adlar oluşturulmuştur. Örneğin, Aytekin, İldeniz, Gültekin, Alparıslan, Baybars, Aktay ve Bektaş gibi adlar bu yöntemle meydana getirilmiştir. (Rıza Nur, 1981, s. 272-273).

Türkçede dişilik edatı olmadığı ve eski Türklerde kadınla erkek eşit görüldüğü için erkek ve kadınlarda ortak kullanılan adlar vardır. Daha çok güzelliğe dair olan kadın adlarının yanında bazen kahramanlık içeren adların da verildiği olmuştur. Bu tür adlarda erkek ve kadınlara verilen bey ve hanım unvanları ile ayırım yapılmaktadır (Rıza Nur, 1981, s. 274-275).

Türkler, hayatlarının her alanında olduğu gibi ad verme geleneğinde de kuvvete büyük önem vermişlerdir. Bu nedenle, çocuklarına çoğunlukla güç, savaş, zafer ve yiğitlikle ilgili adlar koymuşlardır. Ayrıca, milleti için büyük işler başaran, zafer kazanan, kahramanlık gösteren veya tahta çıkan hükümdarların adları da değiştirilmiş ve onların kahramanlıklarına uygun yeni bir ad veya unvan verilmiştir. (Ülkütaşır vd. 1964, s. 3302, Ülkütaşır, 1963, s. 7-8). Bununla birlikte gösteriş ifade eden ve rütbe bildiren adlar da kullanılmıştır. Yırtıcı, kuvvetli hayvanların ve kuşların, çeşitli maden ve silahların adlarını takınmaları da bu sebeptendir. Arslan, Kaplan, Pars, Börü, Kurt, Porsuk, Atmaca, Doğan, Sungur, Demir, Gümüş, Altın, Kaya bunlara örnek olarak gösterilebilir (Rıza Nur, 1981, s. 266-267, Sümer, 1999a, s. 21; Atalay, 1935, s. 2). Bu konuda başka bir örnek de Boğa adıdır. Bu adı çoğunlukla tek başına kullanmaz yanında başka bir hayvanın veya bir madenin adını da eklerler. Örneğin, Tay Boğa, Altın Boğa, Gümüş Boğa ve Demir Boğa gibi (Yaltkaya, 1937, s. 301).

Türklerde, yeni doğan çocuğun yaşaması konusunda endişe duyanlar, uzun ömürlü olmasını dileyenler veya sonraki çocuğun erkek olmasını isteyenler belirli adlar tercih etmişlerdir. Bu amaçla Yaşar, Dursun, Ölmezbay, Taştan, Kurç, Toktasın, Kızıyeter ve Oğulgerçek gibi adlar verilmiştir. (Rasyoniyi, 1993, s. 22; İnan, 1986, s. 174-175). Bazı aileler, yaşamayan çocukları için belirli adlar seçerek onların hayatta kalacağına inanmışlardır. Bu nedenle, Dursun, Durmuş, Satık ve Satılmış gibi adlar verilmiş ve bu adların çocuğun yaşamasına vesile olacağı düşünülmüştür. (Rıza Nur, 1981, s. 270) Ölümünden döndüğüne inanılan çocuklara Döndü adı verilirdi (Sümer, 1999a, s. 19). Bunlardan başka çocuk için iyi dilekler temennisini ifade eden adlar da görülmektedir. Bu sebeple mutluluğu ve başarıyı, uzun ömürlü olmasını, saygı duyulan birisi olmasını temenni eden adlar verilmektedir. Mesela Efendibula, Şahbula, Yüzyaşar, Kobçaşar, Elmas, Bulut gibi (Rasyoniyi, 1993, s. 23).

Bazı durumlarda, kötü ruhların veya ölüm meleğinin yeni doğan çocuğa zarar vermemesi için özel adlar seçilmiştir. Bu adların, kötü güçleri uzak tutacağına ve çocuğun hayatta kalmasına yardımcı olacağına inanılmıştır. (İnan, 1986, s. 174-175; Rasyoniyi, 1993, s. 22; Rıza Nur, 1981, s. 270; Sümer, 1999a, s. 18). Bunlar çirkin adlar, sevilmeyen kavimlerin adları, Allah'ın adını kapsayan adlar şeklinde olmuştur. Örneğin, Börüberdi, Murdar, Bolmaz, Tengri-berdi gibi (Rasyoniyi, 1993, s. 22).

Bazı çocuklara doğdukları gün gerçekleşen önemli olayların adları verilmiştir. Mesela düşmanın kovulduğu gün doğan çocuğa "Yağibasan", misafirlerin geldiği gün doğan çocuğa "Konakkeldi" gibi adlar vermişlerdir. Bazı çocuklara doğduğu yerin yakınında bulunan nehir, dağ, şehir veya bölgenin adı verildiği gibi kendi adlarını da buldukları bölgelere verirlerdi. Mesela Uralbey, Sırgeldi, İdilbay gibi (İnan, 1986, s. 174-175, Sümer, 1999a, s. 17-18; Rıza Nur, 1981, s. 269). Bazen de çocuğa; dikkat çeken bir özelliği, doğumdan sonra görülen eşya ve bitki adları, doğumdan sonra çadıra veya odaya giren ilk kişinin adı verilebildiği gibi doğum esnasında meydana gelen meteorolojik veya astronomik olay, gün, mevsim ve bayram adları ve çocuğun babasının yaşını ifade eden bir ad da verilebilirdi (Rasyoniyi, 1993, s. 23; İnan, 1958, s. 491; Ülkü-

taşır vd. 1964, s. 3302). Doğum haberini veren kölenin getirdiği müjdeden dolayı onun kavminin adının çocuğa verildiği de olurdu. Mesela Habeşi, Abaza, Çerkes, Zengi gibi (Sümer, 1999a, s. 19-20).

Türklerde ana babanın sevgi ve şefkatini gösteren adlar çocuklara verilirdi. Bazen de ata ve akraba adları veya herkes tarafından tanınan büyük bir insanın adı çocuklara verilirdi. Bazı zamanlarda mensup bulunduğu millet, kavim, budun veya oymak adı çocuğa verilirdi. Bunun yanı sıra oymağın askeri ve idari görevleri veya bir özelliği ad olarak verilirdi. Örneğin, Özbek, Nogay, Tarhan, Inak, Kesik, Ağaçeri gibi (Rasonyi, 1993, s. 22-25).

Bunların yanı sıra son yüzyıllarda daha belirgin bir hal alan göbek adı kavramı da karşımıza çıkmaktadır. Çocuğun doğumu esnasında ebe tarafından göbek bağı kesildiği esnada verilen ad çocuğun ilk adıdır (Özer, 1946, s. 17). Türklerin Müslüman olmasıyla birlikte göbek adları genellikle Arabî ayların etkisi ile verilmeye başlamıştır. Muharrem ve Sefer aylarında doğanlara Muharrem, Sefer, Hasan, Hüseyin, Fatma, Aşir, Aşire; Rabiyülevvel ve Rabiyülahir aylarında doğanlara Mehmet, Mustafa, Ahmet, Muhtar, Emin gibi İslam peygamberinin adlarından; Recep, Şaban, Ramazan aylarında doğanlara Recep, Şaban, Ramazan, Uruç; Bayramlarda doğanlara Bayram ve Kurban göbek adları verilirdi (Balkır, 1935, s. 44).

Bu durum gösteriyor ki, yeni adların ortaya çıkması Türk toplumunun veya aile bireylerinin o andaki psikolojik durumlarıyla doğrudan ilgilidir. Kahramanlığın ön plana çıktığı durumlar, kendilerini iyi hissetmelerini sağlayacak nesne veya renkler, yırtıcı veya güçlü hayvanlar, ölen çocuklar, sonlanmasını istedikleri durumlar, kendilerine etki edeceği düşünülen metafizik nesnelere, astronomik olaylar, kazanılan zaferler gibi çeşitli olaylar adların ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

1.3. Türklerde Arapça Adlar

Arapların İslamiyet'e geçmesiyle birlikte gerçekleştirdiği fetihler zamanla kendi coğrafyalarını aşarak İran topraklarının hemen hepsini ve Orta Asya topraklarının bir kısmını ele geçirmeleriyle Türkler ile komşu olmalarına kadar devam etmişti. Bu yeni gelen topluluk yanında din ve kültürünü de getirmekteydi. Yıllar süren iletişim ve etkileşim fethedilen bölgelerde yaşayan insanların dinlerinde ve dolayısıyla kültür öğelerinde bazı değişikliklere neden olmuştu. Bu durum kullanılan adlarda da kendisini göstermişti.

Türkler İslam dinini kabul etmeden önce Buda, Mani, Zerdüşt ve Hıristiyanlık dinlerine girmelerine rağmen bazı istisnalar haricinde Türkçe adları ihmal etmemişlerdir (İnan, 1958, s. 491-494). Nadiren Çin adları kullansalar da bu sadece yöneticilere ve onların ailelerine has kalmıştır (Rıza Nur, 1981, s. 265). Ancak Orta Asya'da İslamiyet'in yerleşmesiyle birlikte Arapça, Samanoğulları'nın egemenliği sırasında ise Farsça adlar Türk aristokrat sınıfı tarafından önce unvan sonra ad olarak kabul edilmeye başlamıştır. Arapça adlar 8. ve 9. yüzyıllardan itibaren Türkler arasında kullanılmaya başlamasına rağmen Türkçe ad verme geleneği de ihmal edilmiş, günümüze kadar devam etmiştir (İnan, 1958, s. 491-494). Türklerin Müslüman olmaya başlamasıyla birlikte öncelikle Arapların İslamiyet sonrası kullandığı adlar, milli adlar ile birlikte kullanılmaya başlamıştır. Bu devre geçiş sürecidir (Kutlu, 1982, s. 6; Rıza Nur, 1981, s. 275-276). Daha sonraki devrelerde ise milli adlar terk edilmeye başlanmış, yerlerini Arap adlarına bırakmıştır (Kutlu, 1982, s. 6). Önceleri Ahmet, Mehmet, Mahmut, Mustafa, Ömer, Ali, Osman gibi Arapların Müslümanlığa ait adlarını kullanmışlardır. Arapların cahiliye devrine ait adları olan Zeyd, Amr, Kays, Yezid, Zübeyr, Hişam, Haşim, Süheyl, Velid gibi adları neredeyse hiç kullanmamışlardır. Bu da Türklerin Arap adlarını kullanmaya başlarken dini düşünce ve hevesin ön planda olduğunu göstermektedir. Hatta Rıza Nur bunu bir adım daha ileriye taşıyarak dini heves halinin ve Kuran'ın Arapça olmasının Arapların soylu millet olduğu düşüncesini ortaya

çıkardığını ve bu sebeple Arapçanın muteber ve muhterem dil sayıldığını söylemektedir (Rıza Nur, 1981, s. 276). Lakin bu konuda farklı görüşler mevcuttur. Besim Atalay durumu mezhep mücadelelerinin etkisine bağlamaktadır. Zira köklü bir geçmişe sahip olan İran, ulusal kimliğini tekrar diriltmek istiyor ve bunu Şiilik perdesi altında gerçekleştirmeye çalışıyordu. Türkler ise Sünnilik anlayışını benimsemişlerdi. Türkler ile İranlılar arasındaki anlaşmazlık burada da kendisini göstermişti. Bu gelişmeler Türklerin İslam inancıyla beraber o dinin kaynağı olan Arapların kültürel yaşamlarını zamanla benimsemelerine sebebiyet vermiş, hatta neredeyse kendilerini unuttur hale gelmişlerdir (Atalay, 1935, s. 1). Abdülkadir İnan ise, Türkler arasında Arapça ve Farsça adların yayılmasının dini sebepten ziyade divan edebiyatının etkisiyle olduğunu düşünmüştür (İnan, 1958, s. 494). Buna rağmen bahsedilen görüşler, Türklerin neden Arapça adları kendi adlarını unutacak kadar sahiplendiği sorusuna tatmin edici cevaplar verememektedir. Zira ne mezhepsel bir mücadele ne de divan edebiyatının yaygınlaşması Türkler gibi kadim geçmişi olan bir milleti kendilerini unutacak hale getirmiş olmamalıdır. Bu ancak bilerek ve isteyerek İslam dinine bağlılığın neticesinde ortaya çıkmış olmalıdır. Nitekim İbn Fazlan'ın seyahatnamesindeki bazı örnekler konuyu bu noktada biraz daha açıklığa kavuşturacaktır. İbn Fazlan, Bulgar hükümdarı ile olan diyaloglarından bahsettiği kısımda özetle şunları anlatmaktadır: Yeni Müslüman olan hükümdar, hutbelerde adının nasıl okunması gerektiğini sormaktadır. Cevap “senin ve babanın adı ile” olmuştur. Bu durumda hükümdar “Babam kafirdi. Onun adının minberde söylenmesini istemem. Benim adıma da bir kafir verdiğine göre, adıma da hutbede zikredilmesini arzu etmem. Acaba, efendim Emir el-Mü'minin'in adı nedir?” diye sordu. “Cafer” cevabını alınca, kendisinin de bu adı almasında sakınca olup olmadığını sorar ve ardından kendi adını Cafer babasının adını Abdullah şeklinde değiştirdiğini söyler. Bundan sonra hutbe Cafer b. Abdullah adına okunmaya başlar (Fazlân, 1995, s. 50-51). Yine seyahatnamenin başka bir yerinde İbn Fazlan kısaca şunları anlatmaktadır: Bulgarların içinden adı Tâlût olan birinin kendisi sayesinde Müslüman olduğunu söylemektedir. Müslüman olan bu adama Abdullah adını vermiş ama bu kişi İbn Fazlan'dan kendi adını vermesini istemiştir. Bunun üzerine İbn Fazlan o kişinin adını Muhammed olarak değiştirmiştir. Bu adamın karısı, annesi ve çocukları da Müslüman olmuşlar ve hepsi de Muhammed adını almışlardır (Fazlân, 1995, s. 61). Bu noktada ifade edilmesi gereken bir husus da; İbn Fazlan'daki bu örneğe rağmen Türkler arasında Muhammed adının yaygın olmadığı meselesidir. Nitekim Türkler, Peygambere o kadar çok hürmet göstermişlerdir ki; onun adını günlük hayatın içerisinde kullanmayıp oluşabilecek olumsuzlukların önüne geçmek istemişlerdir (Bilgin, 2020, s. 181).

Türkler kendilerini tesiri altına alan dini iştiyak ve heves halinin etkisiyle bazı Arap adlarını “din” kelimesi ile birleştirerek (İzzeddin, Alaeüddin, Muhyiddin) dine izzet veren, yükselten, ihya eden gibi anlamlara gelecek şekilde kullanmışlardır (Rıza Nur, 1981, s. 276). Bu tür adları Arapların cahiliye dönemi dahil olmak üzere Emeviler, Abbasiler ve Fâtımîler devletlerinde görmez iken Selçuklularda, Eyyûbilerde, Atabeyliklerde ve Mısır Türk devletlerinde sıklıkla görmekteyiz. Dolayısıyla bu çeşit adların dini duygu ve hürmetten dolayı Türkler tarafından özellikle tercih edildiğini söylemek mümkündür (Rıza Nur, 1981, s. 276-277). Yine bu duygu ile Türkler Allah'ın sıfatlarını içeren adları, Peygamberlerin adlarını; Recep, Şaban, Ramazan, Bayram gibi dini hususiyeti olan ayların adını; dindar kişi anlamına gelen Salih, Zâhid, Mübârek gibi çeşitli adları kullanmışlardır (Rıza Nur, 1981, s. 277). Araplar ve Arapça hakkındaki bu düşünce zamanla öyle bir hale dönüşmüş ki Arapların kullanmadığı çeşitli sözler ve unutulmuş adlar dahi bulunup kullanılmaya başlanmıştır. Bazıları ise Türkçe adları Arapçaya benzetmeye çalışmışlardır (Atalay, 1935, s. 1). Netice itibarıyla Türklerin Müslüman olmasıyla

birlikte coğrafi olarak kuzeyden güneye inildikçe ve tarih ilerledikçe İslam dininin tesiriyle Arap adları yaygınlaşmaya başlamıştır (Rasonyi, 1993, s. 26).

Türkler arasında İslamiyet'in etkisiyle ad kültüründe başlayan değişim süreci unvanlar konusunda da kendisini göstermiştir. Öncelikle adlarının yanında Arapça unvanlar kullanmaya başlamışlardır (Rıza Nur, 1981, s. 265; Kutlu, 1982, s. 6). Melüküleşref Ebulmeali Yelboğa, Kutbüddin Ay Bey bunlara örnektir (Atalay, 1935, s. 2). Türkler, daha sonra Fars kültürünün etkisi ile Farsça unvanlarda kullanmaya başlamışlardır. Bu gibi unvanların çoğunluğu idareciler tarafından kullanılmıştır. Unvanlar verilirken bir kısım kişilerin elde ettiği başarılar etkili olurken bir kısmında ise, halife ilk dönemlerde Türk beylerinin desteğini almak için unvanlar vermiştir (Çay, 1981, s. 17). Bu unvanlar toplum içerisinde o kadar önemli bir yere sahip olmuştur ki bazı dönemlerde hükümdarların ve büyük devlet adamlarının adlarına göre unvanları daha ön plana çıkmıştır; Selahaddin gibi. Bunun yanı sıra bilim adamı, yazar ve şairlerde ise adları yerine nisbelerinin ön plana çıktığı görülmektedir; Birûnî, Farabî gibi (Rasonyi, 1993, s. 26).

Müslüman Türk hanedanlarının ad vermeye ilgili genelinde benimsenen bir gerçek vardır ki; tarih sahnesine çıktıkları ilk dönemlerinde hanedan mensupları arasında Türkçe adlar daha çoktur (Sümer, 1999a, s. 21). Özellikle Karahanlılar, Gazneliler, Harzemşahlar ve Selçuklular'ı kuranların ve kumandanlarının Türk adı taşıdıkları görülmektedir. Mısır'da kurulan Türk devletlerinde de benzer bir durum vardır. Hatta orada idarecilik yapan Çerkezlerin adının da Türk adı olduğu görülmektedir (İnan, 1958, s. 492-494). Zamanla bu adlar azalmaya başlamış ve neredeyse kaybolma aşamasına gelmiştir. Mesela Selçuklular'da değişim sürecine giren Türk adları daha çok Farsça olmak üzere, Arapça adlar da kullanılmaya başlanmıştır (Rıza Nur, 1981, s. 280). Halk ise bunlardan farklı olarak daha uzun müddet Türkçe adları korumaya devam etmişlerdir. Halk öncelikle şehirliler olmak üzere, aydınlar ve idarecilerin tesiri altında kalarak zamanla Türkçe adlar kullanmayı bırakmışlardır. Bu durum sadece Türklere has değildir, Farslılar da benzer bir durumla karşı karşıya kalmışlardır. Daha yakın dönemde özellikle Tanzimat sonrasında Mısır, Suriye, Irak gibi Arap ülkelerinde de aydınlar çocuklarına Osmanlılara has adlar vermeye başlamışlardır (Sümer, 1999a, s. 21).

Ancak Osmanlı Devleti'ne gelindiğinde ise Türkçe adlardan Arapça adlara geçiş süreci çok daha hızlı olmuştur. Zira Osmanlı Devleti'nin kuruluşu sırasında Türkçe adlar gördüğümüz halde altı yüz yıllık egemenlikleri boyunca Osman soyundan gelen hakanların, Orhan'dan başka hiçbiri Türkçe ad taşımamıştır (İnan, 1958, s. 491-494).

Günümüze doğru gelindiğinde ise, cumhuriyetin ilk yıllarında yapılan araştırmalar ile görülmüştür ki, şehir merkezlerinde ve çevresinde doğan çocuklara çoğunlukla peygamber, sahabe ve tanınmış evliyaların adları verilmektedir. Arapça olan bu adların haricinde özellikle köylerde öz Türkçe erkek ve kadın adlarına rastlanmaktadır (Ülkütaşır, 1931, s. 164; Balkır, 1935, s. 43). Cumhuriyet döneminde ailelerin özellikle dikkat ettikleri hususlardan biri de çocuklara atalarının adlarını vermeye çalışmalarıdır. Zira sülale adlarının kayıp olmaması önemlidir (Ülkütaşır, 1931, s. 165).

1.4. Türklerde Farsça Adlar

İranlılar, İslamiyet'in erken dönemlerinden itibaren topraklarının Müslümanlar tarafından ele geçirilmesi sebebiyle dini ve kültürel değişimi Türklere göre daha önce gerçekleştirmiştir. Türklerin Müslüman olmasıyla birlikte artan iletişim zamanla Fars dilinin tesirinin adlara yansımalarına da etki etmiştir. Özellikle Türklerin Fars dilini edebi dil olarak kullanmaya başlaması ile bu etki artmış ve bu dilden çeşitli adlar almaya başlamışlardır (İnan, 1958, s. 82). Hatta şair ve ediplerimizce bu dile ait mahlaslar kullanılması moda halini almıştır. Arap adlarında olduğu gibi Fars adlarını da önceleri Türk adları ile karışık olarak kullanmışlardır. Mesela onların

“şah” kelimesinin önüne eklemeler yapılarak çeşitli adlar üretmişlerdir (Rıza Nur, 1981, s. 272). Zamanla kendi milli adlarını bırakarak tamamen Fars adlarını kullanmaya başlayan Türkler, önceleri Farsların milli adlarını almışken sonraları onların Rüstem gibi mitolojik adlarını da kullanmaya başlamışlardır (Rıza Nur, 1981, s. 278-279). Bütün bunlara rağmen Fars adları Arap adları kadar yaygın kullanılmamıştır (Atalay, 1935, s. 2).

XIII. yüzyıldan itibaren Selçuklularda ad verme konusunda kendisinden önceki Müslüman Türklere göre bazı farklılıkların yaşanmaya başladığı gözlemlenmektedir. Bu yüzyıldan önce Farsça kelimelerden oluşan adlar oldukça az iken, özellikle Moğol baskısının tesiriyle Anadolu’ya gerçekleşen göçlerin, İran kültürünün pekiştirilmesine katkı sağlamasıyla bundan sonra Farsça adlar artmaya başlamıştır. Hatta bu yüzyılda İran destan kahramanlarının adlarının kullanımı yaygınlaşmıştır. Bu dönemden itibaren daha ziyade Farsça adların Arapça ön adlar ile birlikte kullanıldığı, bunun yanı sıra özellikle yönetici kesimde Türkçe adların neredeyse kaybolduğu görülmektedir (Kütük, 2017, s. 177-178).

2. Saruanoğulları Beyliği’nde Adlar

Moğolların doğudan Anadolu’ya gerçekleştirdiği saldırılar Selçukluları ve haliyle Anadolu’da yaşayan halkı zor duruma düşürmüş dolayısıyla birçok bey batıya doğru seferler yapmaya başlamıştır. Bu süreçte Batı Anadolu üzerine seferler yapan Saruhan Bey, XIV. yüzyılın başlarında Manisa’yı fethederek beyliğini kurmuştur. Yaklaşık bir asırlık ömre sahip olan beylik, Çelebi Mehmed’in Anadolu’da siyasi birliği sağlama faaliyetleri esnasında Osmanlı Devleti’nin hakimiyetine girmiştir.

Saruanoğulları Beyliği’nin sosyal ve toplumsal hayatına dair kaynakların yetersizliği nedeniyle elimizdeki bilgilerin azlığı, birçok konuda araştırmacıları sınırladığı gibi ad verme geleneklerine dair araştırma yapmaya da pek elverişli değildir. Buna rağmen arşiv vesikalarından, vakfiyelerden, kitabelerden, seyahatnamelerden beyliğin içerisindeki kişi adlarının bir kısmına ulaşılabilmektedir. Elde edilen bu adlar her ne kadar ad verme usullerini tam anlamıyla açıklığa kavuşturmuş olmasa da değerlendirmeye tabi tutulduğunda beyliğin içinde bulunduğu düşünsel ve sosyal yapıyı ortaya koymak için nispeten yardımcı olacaktır. Bu doğrultuda öncelikle Saruanoğulları soyundan gelen aile üyelerinin şahıs adları ele alınıp ardından değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

Beyliğin kurucusu olan Saruhan Beyin babasının adı Alpağı’dır (TKG.KK.TTD.306.vr.105/a; TD.398.vr.65/a). Alpağı’nın Saruhan Bey’den başka Ali Paşa ve Çuğa Bey adlarında iki oğlu daha bulunmaktadır (TKG.KK.TTD.306.vr.91/a; Erdoğan vd. 2014, s. 230). Saruhan Bey’in bilinen oğulları Begce Bey, Süleyman, Orhan, Hızır (Çelebi) (TKG.KK.TTD.306.vr.12/b; Erdoğan vd. 2014, s. 74), İlyas Bey, Devlet Han, Timur ve Yakub(Çelebi)’dur (TKG.KK.TTD.306.vr.93/b; Erdoğan vd. 2014, s. 17,234; Emecen, 2009, s. 171). Saruhan Bey’den sonra oğlu Fahrüddin İlyas Bey ve ardından onun oğlu Muzafferüddin İshak Bey(Çelebi) (TKG.KK.TTD.306.vr.22/a; Erdoğan vd. 2014, s. 89) tahta geçmiştir (Uzunçarşılı, 1969, s. 87). İshak Bey’in ölümüyle birlikte sırasıyla oğulları Orhan Bey, Hızır Bey ve II. Saruhan Bey tahta geçmişlerdir (Uzunçarşılı, 1969, s. 87, Uzunçarşılı, 1929, s. 64; Uluçay vd. 1939, s. 36; Emecen, 2001, s. 131). Bunun yanı sıra Saruhan Bey’in çocuklarından Devlet Han’ın oğlu Yakup Bey merkezden biraz uzakta beyliğin Demirci kolunda faaliyetlerine devam etmiştir (Emecen, 2001, s. 130-131). Ailenin içerisinde adı geçenlerin haricinde idarecilik yapmamış olan bazı kişiler de bulunmaktadır. Bunlar: Saruanoğlu Hayreddin(Çelebi) (TKG.KK.TTD.306.vr.44/a; Erdoğan vd. 2014, s. 140; Uluçay, 1946b, s. 106), Saruanoğlu İdris (TKG.KK.TTD.306.vr.78/b; Erdoğan vd. 2014, s. 213, Uluçay, 1946b, s. 80), Saruanoğlu Yusuf (TD.398.vr.96/a;

TKG.KK.TTD.306.vr.67/a; Erdoğan vd. 2014, s. 195; Uluçay, 1946b, s. 73), ve Ali Bey Saruhanî'dir (TKG.KK.TTD.306.vr.42/b; Erdoğan, 2014, s. 138).

Bu durumda yukarıda verilen Saruhanoğulları ailesindeki adlara bakıldığında aslında İslamiyet'in etkisiyle Türkçe-Arapça adlar arasında geçiş sürecinde oldukları anlaşılmaktadır. Zira Alpağı ve üç oğlundan ikisi olan Saruhan ve Çuğa Türkçe adlara sahipken, diğer oğlu Ali ise Arapça bir ada sahiptir. Saruhan Bey'in çocukları Begce, Orhan, Devlet Han ve Timur'un Türk adları taşıdığı görülürken Süleyman, İlyas, Yakub ve Hızır Çelebi'nin Arap adları taşıdıkları görülmektedir. Kullanılan Arap adlarının özelliği Hızır hariç Kuran-ı Kerim'de geçen peygamber adlarından oluşmasıdır. Hızır da Arap adlarından birisi olup, peygamberin hadislerinde kendisine yer bulmaktadır. Benzer bir durum İlyas Bey'in oğlu aynı zamanda beyliğin üçüncü hükümdarı için de geçerlidir zira o da bir peygamber adı olan İshak'ı almıştır. İshak Bey'e geldiğimizde ise önceki hükümdarlarda gördüğümüz, bazı çocuklara Türkçe adlar bazılarına peygamber adları verilmesi uygulamasından vazgeçildiği görülmektedir. Zira İshak Bey, bildiğimiz üç çocuğunun adını Orhan, Hızır ve Saruhan olarak vermiştir. Beyliğin Demirci kolunda bulunan Devlet Han'ın kayıtlara geçen oğlunun adı yine bir peygamber adı olan Yakup'tur. Bunların haricinde Saruhanoğulları neslinden kayıtlara geçen İdris, Yusuf, Ali ve Hayreddin beyler vardır ki bunların içerisinde beyliğin genel ad verme geleneğine uymayan, dinin hayırlısı anlamına gelen adıyla Hayreddin Bey göze çarpmaktadır. Çünkü İslam dininin etkisiyle ad verirken, Alpağı'nın oğlu Ali ve kimin oğlu olduğu kayıtlara yansımamış olan Ali ve Hızır hariç, peygamberlerin adları kullanılmıştır. Ali adı ise İslam halifelerinin dördüncüsü olması ve Hz. Muhammed'in damadı olması sebebiyle İslam literatüründe yeri olan bir addir. Hayreddin ise din kelimesinin eklenmesiyle Arapçadan türetilmiş bir addir.

Tüm bunlar değerlendirildiğinde, hem Türkçe ad verme geleneğini sürdüren hem de İslam dininin etkisiyle Kur'an-ı Kerim merkezli adlar kullanan bir Saruhanoğulları ailesi görülmektedir.

Bu değerlendirmeden sonra, beylik topraklarında yaşayan halkın durumunu incelerken, Osmanlı arşiv belgelerindeki adlar bize önemli ölçüde rehberlik etmektedir. Zira Osmanlı dönemi tutulan bu kayıtlarda geriye doğru yapılan atıflar sayesinde ulaştığımız adlar, beylik dönemine ait toplumsal yapı hakkında bazı bilgilerin elde edilmesini sağlamıştır. Bu adlar öncelikle beylik coğrafyasında buldukları idari bölgeye göre nisbe ve unvanları ile yazılmış, ardından değerlendirmeyi kolaylaştırmak için sade halleri ile tablo haline aktarılmıştır. Aynı zamanda birden fazla kişide kullanıldığı görülen tablodaki adların yanına, kullanım adetlerini bildirmek için rakamlar eklenmiştir.

2.1. Beylik Dönemi İdari Taksimatına Göre Tespit Edilen Adlar

Adala'da Aleyküm Emre (TKG.KK.TTD.306.vr.105/a; TD.398.vr.65/a), Şeyh Emre (TKG.KK.TTD.306.vr.108/a), Ömer Emre (TKG.KK.TTD.306.vr.107/a), Şeyh Yunus (TKG.KK.TTD.306.vr.111/a), Karkun Şeyh (TKG.KK.TTD.306.vr.113/a), Alica Paşa (TKG.KK.TTD.306.vr.113/b), Yağbasan Seydi (TKG.KK.TTD.306.vr.111/b), Kızılca Şeyh (TD.398.vr.68/b; TKG.KK.TTD.306.vr.113/b), Şeyh Resul (TD.398.vr.63/b; TKG.KK.TTD.306.vr.112/a), Emre Sultan (Uluçay, 1946, s. 52), Uzun Şeyh (TKG.KK.TTD.306.vr.111/a), Süleyman Fakih (TKG.KK.TTD.306.vr.113/b), Karaman Derviş (TKG.KK.TTD.306.vr.114/a), Şeyh Turhan (TKG.KK.TTD.306.vr.113/a), Melek Gazi Yunus (Uluçay, 1946b, s. 45); Akhisar'da Ahmed Seydi (TD.398.vr.104/a; TKG.KK.TTD.306.vr.21/a); Palamud'da Şeyh İsa (TKG.KK.TTD.306.vr.23/a); Ilıca'da Ahi Bayezid (TKG.KK.TTD.306.vr.117/b; TD.398.vr.108/b), Abdal Kutlu Bey (TD.398.vr.107/a; TKG.KK.TTD.306.vr.115/b), Hacı Hamza (TKG.KK.TTD.306.vr.117/b), Kızıl Emli (TKG.KK.TTD.306.vr.117/a); Gördük'de Şeyh Uğurlu

oğlu Şeyh İlyas (TD.398.vr.96/a; TKG.KK.TTD.306.vr.67/a); Kayacık'da Mentеше Dede (TKG.KK.TTD.306.vr.78/b); Demirci'de Hacı Baba (TD.398.vr.82/b; TKG.KK.TTD.306.vr.91/a), Ahi İshak (TKG.KK.TTD.306.vr.88/b), Şeyh Musa (TKG.KK.TTD.306.vr.97/a), Ahi Bahşi (Yahşi) (TKG.KK.TTD.306.vr.95/a), Şeyh Eyne (TKG.KK.TTD.306.vr.95/a; TD.398.vr.87/a), Şeyh Kandırmış (TKG.KK.TTD.306.vr.93/b), Turasan Ece (TKG.KK.TTD.306.vr.89/a), Şekerim oğlu Şeyh Yusuf (TKG.KK.TTD.306.vr.91/b; TD.398.vr.40/a), Hasan Halife (Uluçay, 1946b, s. 60), Fahrü'l-Meşâyih Salih Ece (TKG.KK.TTD.306.vr.92/b); Manisa'da Mehmed oğlu Hacı İlyas (Uluçay, 1939, s. 88; Karakaya, 2000, s. 166), Barak Sultan oğlu Revak Sultan (Uluçay, 1946, s. 40-41), Barak Sultan oğlu Attar Ece (İçe) (Uluçay, 1946, s. 40-41; Gökçen, 1946a, s. 42-43), Süleyman Horasânî oğlu Karaca Ahmed (Uluçay, 1946, s. 29-32; Uluçay, 1946a, s. 84), Cafer-i Horasânî oğlu Yolageldi Baba (Uluçay, 1946, s. 24), Bektaşî Horasânî oğlu İbrahim Seydi Dede (Uluçay, 1946a, s. 47), İbrahim Horasânî oğlu Arık Dede (Uluçay, 1946a, s. 28), Şeyh İbrahim-i Kayserî oğlu Şeyh Ali (Uluçay, 1946, s. 28), İlyas Horasânî oğlu Haki Baba (TKG.KK.TTD.306.vr.18a), Yunus-i Horasânî oğlu Oklu Horos Dede (Uluçay, 1946a, s. 179), Adil Paşa (Uluçay, 1946a, s. 65), İsa-yı Rumi oğlu Korkut Baba (Uluçay, 1946, s. 28), Şeyh Yusuf-u Rûmî oğlu Bozdoğan (Uluçay, 1946, s. 28), Arab Sofu (TKG.KK.TTD.306.vr.23/b; TD.398.vr.17), Ahi Yakub (TKG.KK.TTD.306.vr.24a), Ahi Yunus (TKG.KK.TTD.306.vr.22/b; TD.398.vr.27/b), Işık Yahya (Uluçay, 1946, s. 63; Gökçen, 1946a, s. 78), Horti Baba (TKG.KK.TTD.306.vr.22/a; TD.398.vr.1/b), Esireddin Baba (TKG.KK.TTD.306.vr.21/b), Baba Ali (TKG.KK.TTD.306.vr.24/b), Abbas oğlu Yunus (TD.398.vr.7/a; TKG.KK.TTD.306.vr.18/b), Hacı İbrahim (TKG.KK.TTD.306.vr.23/b), Sofu Sevindik (TKG.KK.TTD.306.vr.23/b), Boynuyoğunca Ali Danişmend (Uluçay, 1946, s. 85-86), Ahi Hüseyin (TKG.KK.TTD.306.vr.9/b), Şeyh İlyas oğlu Bayezid (TD.398.vr.5/b; TKG.KK.TTD.306.vr.21/a), İbrahim oğlu İsmail (Uluçay, 1946b, s. 119); Güzelhisar'da Şeyh Osman-ı Rumî oğlu Şeyh Mahmud (Uluçay, 1946, s. 28); Yengi'de Hüsrev-i Horasânî oğlu Sindel Baba (Uluçay, 1946, s. 28), Kurd (Kuru) oğlu Şeyh İsmail (TKG.KK.TTD.306.vr.20/b-22/a; TD.398.vr.2/b), Taşcı oğlu Şeyh Ahmed oğlu Musa Dede (TD.398.vr.1/b; TKG.KK.TTD.306.vr.22/a); Nif(Kemalpaşa)'de Saru Şeyh (TKG.KK.TTD.306.vr.124/a), Saru İsa (TD.398.vr.46/a; TKG.KK.TTD.306.vr.18/b), Şeyh Salur (TKG.KK.TTD.306.vr.124/b; TD.398.vr.47/a), Seyyid Mehmed (TKG.KK.TTD.306.vr.124/a), Osman oğlu Emet (Evliya Çelebi, 2017, s. 35); Tarhanyat(Menemen)'de Abdullah oğlu Sünbül Paşa (TKG.KK.TTD.306.vr.31/b-30/b), Sofu Musa (Uluçay, 1946b, s. 104), Ahi Ahmed (TD.398.vr.37/a), Ömer Fakih (TKG.KK.TTD.306.vr.44/a; TD.398.vr.40/b), Güvendik (TKG.KK.TTD.306.vr.48/b), Baba Haykıran (TD.398.vr.41/b; TKG.KK.TTD.306.vr.43/a), Yunus oğlu Şeyh Hasan (TD.398.vr.40/a), Şeyh Hızır (TKG.KK.TTD.306.vr.25/a), Özbek (TKG.KK.TTD.306.vr.43/b), Ahmed Danişmend (TKG.KK.TTD.306.vr.43/b), Sufiyyüddin Danişmend (TKG.KK.TTD.306.vr.45/b), Tovca Baba (TKG.KK.TTD.306.vr.43/b), Şeyh Ali (TKG.KK.TTD.306.vr.43/a), Şeyh Yusuf (TKG.KK.TTD.306.vr.43/a), Hatip İbrahim (Uluçay, 1946b, s. 106); Marmara'da Mahmud Danişmend, Ahi Ali (TKG.KK.TTD.306.vr.78/b; TD.398.vr.53/b), Mansur Fakih (TKG.KK.TTD.306.vr.78/a); Gördes'de Saruhanoğulları'ndan Begce Bey (TKG.KK.TTD.306.vr.82/b).

Türkçe Adlar	Arapça Adlar	Farsça Adlar	Tasnif Edilemeyen
Emre 4	Yunus 6	Hâkî	Hacı Baba

Türklerde Ad Verme Geleneği ve Saruhanoğulları Beyliğinde Adlar

Karkun	Alica	Hüsrev	Bektâşî Horasânî
Yağıbasan Seydi	Resul		Arab Sofu
Kızılca	Süleyman 2		
Uzun	Ahmed 5		
Karaman	İsa 3		
Turhan	Bayezid		
Kutlu	Hamza		
Kızıl Emli	İlyas 3		
Uğurlu	Musa 3		
Menteşe	İshak		
Yahşi	Salih		
Eyne	Yusuf 3		
Kandırmış	Mehmed 2		
Turasan	Cafer-i Horasanî		
Şekerim	İbrahim Seydi		
Barak	İbrahim 4		
Revak	Ali 5		
Attar	Adil		
Arık	Yakup		
Horos	Yahya		
Korkut	Abbas		
Bozdoğan	Hüseyin		
Horti	Bayezid		

Esireddin	Mahmud		
Sindel	Osman 2		
Kurd	İsmail 2		
Taşcı	Abdullah		
Salur	Ömer		
Emet	Hasan		
Sünbül	Hızır		
Güvendik	Sufiyyüddin		
Haykıran	Mansur		
Özbek			
Tovca			
Sofu Sevindik			
Saru Şeyh			

Tablo 1: Saruhanoğulları Beyliğinde tespit edilen şahıs adları

Bu bilgilere göre beylik topraklarında yaşamış kişilerde Arapça adların çoğunluğu oluşturduğu bunun yanı sıra Türkçe adların da kullanılmaya devam edildiği ortadadır. Dolayısıyla İslamiyet'in tesiri açıkça görülmektedir. Arapça adlar da kendi içerisinde değerlendirmeye tabi tutulduğunda, Kuran-ı Kerim'de adları geçen peygamberlere oldukça önem verildiği anlaşılmaktadır. Zira Arapça adların büyük bir kısmı peygamber adlarından oluşmaktadır. Bunun yanı sıra, Hz. Muhammed'in adları arasında sayılan ve "Hamede" kökünden türeyen Ahmed, Mehmed ve Mahmud adları yaygın olarak kullanılmaktadır. Ayrıca, ilk halifelerin adları da Ebubekir hariç beylik içinde yer bulmuştur. Farsça adlar ise, Türkçe ve Arapça adlara göre yok denecek kadar azdır. Zira Hüsrev ve Hâkî haricinde Farsça ad bulunmamaktadır. Ayrıca Arab Sofu, Bektaşî Horasânî gibi adları yazılmamış onun yerine nisbe ve unvanları yazılmış şahıslarda bulunmaktadır.

Başka bir açıdan bakıldığında Türkçe ve Arapça adlar arasında nicelik yönünden fark bulunmaktadır. Zira Emre hariç Türkçe adların hemen hepsi yalnızca bir kişi için kullanılmış dolayısıyla başka birisinde benzeri yoktur. Arapça adlarda ise durum farklıdır, yani birbirini tek-rar eden adlar bulunmaktadır.

Saruhanoğulları'nda halk arasında kullanılan adların çoğunun önünde veya arkasında nisbesi bulunmaktadır. Çoğu zaman adın önüne gelen nisbeler, Şeyh, Gazi, Ahi, Abdal, Hacı, Sofu, Seyyid, Hatip, gibi kişinin dini konumunu bildirirken bazen, Yağıbasan, Karaca, Yolageldi, Kızıl,

Kızılca, Karaman gibi hangi yönden geldiğini, yiğitliğini, bir aile, kabile veya topluluğa bağlılığını bildiren nisbeler olmuştur. Adın önüne gelenlere göre daha az olan arkasına gelen nisbeler Fakih, Derviş, Seydi, Halife, Sofu, Danişmend, Dede, Baba gibi kişinin dini konumunu belirtirken Rûmî, Horasânî gibi bölge, ülke gibi yer adları şeklinde gelen nisbeler çok defa kişinin doğduğu veya bir süre yaşadığı yerleri ifade etmek için (Avcı, 2014, s. 142) kullanılmıştır. Bunların dışında adın sonuna ilave edilen ve muhtemelen kişinin beylik içerisindeki memuriyetini gösteren Paşa, Bey gibi nisbeler de kullanılmıştır.

Bahsi geçen nisbelerin dağılımına baktığımızda Saruhanoğulları Beyliği'nde birçok dini karakter ve şahsiyetin bulunduğu anlaşılmaktadır. Bunlar da belirli bir zümreye bağlı kişilerden ziyade müstakil dini karakterler şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla beylik içerisinde belirli bir dini zümrenin ağırlığından bahsetmek oldukça güçtür. Lakin biraz tartışmalı bir konu olan Dede ve Baba unvanları hakkında kısaca şunlar söylenebilir: Dede unvanının yaygın olarak kullanıldığı tarikatlar Mevlevîlik ve Bektâşîlik olmasına rağmen az da olsa diğer bazı tarikat şeyhleri için de kullanılmıştır. Ayrıca Anadolu'da Sünnî halk arasında da dede inancı önemli bir yere sahiptir (Uludağ, 1994, s. 76). Baba unvanı XI. yüzyıldan itibaren, İslâm ülkelelerinde kullanılmaya başlanmıştır. Bu unvanın yayılması bazılarının göre Babailer'in etkisiyle meydana gelmiş iken (Sümer, 1999b, s. 755) bazı araştırmacılar da halkın çoğunluğunun mutasavvıflara mânevî koruyucu, ermiş ve baba nazarıyla bakması nedeniyle bu unvanın yaygınlaştığını düşünmüşlerdir (Uludağ, 1991, s. 365-366).

Elde edilen verilerde bazı kişilerin hem kendi adları hem de babalarının adları birlikte yer almaktadır. Bu nedenle, baba ve oğul adlarını karşılaştırarak Arapça veya Türkçe adlara yönelik belirgin bir artış olup olmadığını tespit etmeye çalışılmış, ancak böyle bir eğilimi gösterecek nitelikte bir veri elde edilememiştir. Lakin baba ve oğulun adını bildiğimiz kişilerin bir kısmında baba adı Arapça iken oğulun adı Türkçe olmuş, bir kısmında ise baba adı Türkçe iken oğul adı Arapça olmuş, her ikisinin de Türkçe veya Arapça olduğu da olmuştur. Bunlar arasında dikkat çeken bazı hususlar vardır. Zira bu kişiler arasında baba veya oğulun adından biri çoğunlukla Türkçe olmuştur. Yani her ikisinin de Arapça ad almış oldukları durumlar azınlıktadır. Baba oğulun birlikte anıldığı adların çoğunda babaların Horasânî, Rûmî gibi nisbeleri verilmiştir ki bu da genellikle onların bölgeye ilk yerleşenlerden olduklarını göstermektedir.

Saruhanlı hanedanında Farsça adların yok denecek kadar az olması, aynı dönemde Farsça adları sıklıkla kullanan Selçuklular'dan bu konuda ciddi anlamda etkilenmediklerini göstermektedir. Bu durumda bazıları tarafından Selçuklu hizmetinde bulunduğu düşünülen Saruhan Bey (Emecen, 2009, s. 170-173) için böyle bir ihtimali zayıflatmaktadır.

Sonuç

Türklerin ad verme anlayışı, tarihsel ve kültürel bağlamda çeşitli evrelerden geçmiştir. Öncelikle erken dönemlerden itibaren Türklerin ad verme geleneğini anlamak adına, Orhun abideleri gibi kaynaklara başvurulmuştur. Bu kaynaklarda, Kül Tigin'in adının nasıl verildiği gibi örnekler bulunmaktadır. Ayrıca, Dede Korkut Hikâyelerinde kahramanların adlarını alış süreçleri incelenmiş ve bu adların genellikle kahramanlık eylemleriyle ilişkilendirildiği görülmüştür. İslamiyet öncesi dönemde, Türklerin adlarını Tanrı, ruhlar veya kabile reisleri gibi olağanüstü varlıklardan aldıkları görülmektedir. Yaratılış destanında, Tanrı'nın çocuklara ad vermesi bu döneme ait bir örnektir.

Yeni adların ortaya çıkışında Türk toplumunun coğrafyası, inançları, sosyal yapısı ve yaşadıkları olaylar büyük bir rol oynamıştır. Türkler, çocuklarına ad verirken hem günlük hayat-taki detayları hem de toplumsal, dini veya tarihi önem arz eden unsurları değerlendirmişlerdir.

Renkler, gün ve ay isimleri gibi doğal unsurların adlara katılması, Türklerin çevresinden ve doğadan ilham alarak ad verme geleneğini sürdürdüklerini gösterir. Bu yöntem, adların anlamını ve sembolizmini arttırarak kişinin kimliğini derinleştirmiştir. Türklerin kuvvete verdiği önem, ad verme sürecinde de kendini göstermiştir. Çocuklara genellikle kuvvet, savaş, zafer, yiğitlikle ilişkilendirilen adlar verilmiştir. Hükümdarların adlarının değiştirilerek kahramanlıkla özdeşleştirilmesi, toplumun zafer ve güce verdiği değeri yansıtmaktadır. Öte yandan, çocuklara ad verirken gelecekle ilgili dileklerin ifadesi de önemli bir rol oynamıştır. Çocuğun uzun ömürlü olması, başarılı ve mutlu bir hayat sürmesi, kötü ruhları uzak tutması gibi temenniler adların seçilmesinde etkili olmuştur.

Saruhanoğulları ailesinin ad verme geleneği, İslamiyet'in etkisiyle Türkçe-Arapça adlar arasında bir geçiş dönemini yansıtmaktadır. Beylik kurucusu Saruhan Bey ve ailesinin adları incelendiğinde, Türkçe ve Arapça adların kullanıldığı görülmektedir. Buna rağmen Arapça adların Türkçe adlara göre çok farklı olmasa da daha yoğun olduğu anlaşılmaktadır. Adlarda görülen geçiş dönemi, İslam'ın etkisinin yanı sıra bölgesel ve kültürel faktörleri de yansıtmaktadır. İslam dininin etkisiyle, özellikle peygamber adları tercih edilmiştir. Farsça adların kullanımının oldukça az olması, bu kültürün beylik üzerinde tesirinin oldukça düşük olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte ad verme gelenekleri ve kullanılan nisbe ve unvanlar, beyliğin dini ve sosyal yapısını anlamak açısından değerli ipuçları sağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, Saruhanoğulları beyliğinde dini hayatın oldukça etkili ve tasavvufi geleneğin yaygın olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- ATALAY, B. (1935). *Türk Büyükleri veya Türk Adları*, İstanbul: İstanbul Devlet Basımevi.
- AVCI, C. (2007) "Nisbe", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 33: 142-144.
- BALKIR, O. (1935). *Balıkesir ve Köylerinde Özel Görenek ve İnanmalar*. Balıkesir: Balıkesir İlba-sın Evi.
- BİLGİN, O. (2020). "Kültürel Yabancılaşma Bağlamında Türkiye'de İsim Verme Pratiklerinin De-ğişimi Ve Popüler Kültür Figürleri". *Milli Folklor*, 16/125: 177-187.
- CÜVEYNÎ, A. A. M. (2013). *Tarih-i Cihan Güşa*. (çev. Mürsel Öztürk). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- ÇAY, M. A. (1981). "Türk Adları Bilgisi". *Yeni Çığ Dergisi*. Aralık: 17-19.
- Defter-i Evkafı-ı Liva-i Saruhan*. (2014). (haz. M. A. Erdoğan - Ömer Bıyık). Ankara: Tapu Ka-dastro Genel Müdürlüğü Yayınları.
- EBU'L HAYR-I RÛMÎ, (2013). *Saltık Gazi Destanı*. (haz. Necati Demir- Mehmet Dursun Erdem). Ankara: Alioğlu Yayınevi.
- EBULGAZİ BAHADIR HAN. (2006). *Şecere-i Terâkime (Türkmenlerin Soy Kütüğü)*. (haz. Zuhâl Kargı Ölmez). Ankara: Simurg Yayıncılık.
- EMECEN, F. (2001). *İlk Osmanlılar ve Batı Anadolu Beylikler Dünyası*, İstanbul: Kitabevi Yayın-ları.
- EMECEN, F. (2009). "Saruhanoğulları". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 36: 170-173.
- ERGİN, M. (1969). *Dede Korkut Kitabı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- ERGİN, M. (1970). *Orhun Âbideleri*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- EVLİYA ÇELEBİ. (2011). *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnâmesi 9*. (haz. Seyit Ali Kah-raman - Yücel Dağlı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- GÖKÇEN, İ. (1946). *Manisa Tarihinde Vakıflar ve Hayırlar*. İstanbul: Manisa Halkevi Yayınları.

- GÖKÇEN, İ. (1946). *XVI ve XVII. Asırlarda Saruhan Zaviye ve Yatırları*. Manisa: Manisa Halkevi Yayınları.
- GÖKYAY, O. Ş. (2007). *Dedem Korkudun Kitabı*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- GÜLENSOY, T. (2002). *Manas Destanı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- İBN FAZLÂN. (1995). *İbn Fazlân Seyahatnâmesi*. (çev. Ramazan Şeşen). İstanbul: Bedir Yayınevi.
- İNAN, A. (1958). "İslamdan Sonra Türkçe Adlar". *Türk Dili*. 7/82: 491-494.
- İNAN, A. (1986). *Tarihte ve Bugün Şamanizm*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- KARAKAYA, E. (2000). "İlyas Bey Mescidi". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 22: 166-167.
- KUTLU, C. (1982). *Eski Türklerde Kişi Adlarının Verilmesi ve Yer Adlarında Dört Renk Unsuru*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Yayınlanmamış Bitirme Tezi.
- KÜTÜK, A. (2017). "Selçuklu Dünyasının Antroponimik Haritası (Selçuklu Çağında Ad Koyma Geleneği Hakkında Bazı -Tespitler)". *Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Dergisi*. 6: 147-180.
- NUR, R. (1981). *Türk Tarihi*. İstanbul: Toker Yayınları.
- ÖZER, K. (1946). *Balıkesir'de Halk Adet ve İnançları*. Bursa: Ant Basımevi.
- ÖZSOY, B. S. (2006). *Dede Korkut Kitabı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- PEHLİVAN, G. (2011). "M. Nuri Yörükoğlu'na Göre Manisa'da Tarikatlar ve Tekkeler". *Sûfi Araştırmaları*, II/4: 11-56.
- RASONYI, L. (1993). *Tarihte Türklük*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.
- SEPETÇİOĞLU, M. N. (1998). *Karşılaştırmalı Türk Destanları*. İstanbul: İrfan Yayıncılık.
- SÜMER, F. (1999). *Türk Devletleri Tarihinde Şahıs Adları I*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- TATAROĞLU, A. (1958). *Dede Korkut Masalları*. İstanbul: Keloğlan Yayınevi.
- ULUÇAY, M. Ç. - İ. Gökçen. (1939). *Manisa Tarihi*. İstanbul: Manisa Halkevi Yayınları.
- ULUÇAY, M. Ç. (1940). *Saruhan Oğulları ve Eserlerine Dair Vesikalar I*. İstanbul: Manisa Halkevi Yayınları.
- ULUÇAY, M. Ç. (1946). *Manisa Ünlüleri*. Manisa: Manisa Lisesi Yayınları.
- ULUÇAY, M. Ç. (1946). *Saruhan Oğulları ve Eserlerine Dair Vesikalar II*, İstanbul: Manisa Halkevi Yayınları.
- ULUDAĞ, S. (1991). "Baba". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 4: 365-366.
- ULUDAĞ, S. (1994). "Dede". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 9: 76.
- UZUNÇARŞILI, İ. H. (1347-1929). *Anadolu Türk Tarihi Vesikalarından II. Kitap, Kitabeler*, İstanbul: İstanbul Devlet Matbaası.
- UZUNÇARŞILI, İ. H. (1937). *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- ÜLKÜTAŞIR, M. Ş. - Hamit Z. Koşay. (1964). "Türklerde Ad Verme ve Türk Adları". *Türk Folklor Araştırmaları*. 15/8: 3301-3302.
- Ülkütaşır, M. Ş. (1931). "Sinop'ta Atlar, Atlarla Alakadar Adet ve Telakkilere Dair Notlar". *Atsız Mecmua*. 1/7, 15: 164.
- ÜLKÜTAŞIR, M. Ş. (1963). "Türklerde Ad Verme İle İlgili Adet ve İnanmalar". *Türk Kültürü*. 10: 7-12.
- YALTKAYA, M. Ş. (1937). "Türk Adları ve Türkmenler". *Ülkü*. 9/52: 301.
- YUSUF HAS HACİB. (2017) *Kutadgu Bilig*. (haz. Yaşar Çağbayır). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Arşiv Belgeleri

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), Tahrir Defteri (TD.).
398, vr. 87/a. 1/b. 104/a. 107/a. 108/b. 2/b. 27/b. 37/a. 40/a. 40/b. 41/b. 46/a. 47/a. 5/b.
53/b. 63/b. 65/a. 68/b. 7/a. 82/b. 96/a.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivi (TKGM.), Kuyûd-ı Kadîme Arşivi (KK.), Tapu Tahrir Defterleri (TT.d.).

306. vr. 23/a. 105/a. 107/a. 108/a. 111/a. 111/b. 112/a. 113/a. 113/b. 114/a. 115/b. 117/a.
117/b. 12/b. 124/a. 124/b. 18/b. 20/b. 22/a. 21/a. 22/b. 23/b. 24/b. 25/a. 31/b. 30/b. 42/b.
43/a. 43/b. 44/a. 45/b. 48/b. 67/a. 78/a. 78/b. 82/b. 88/b. 89/a. 9/b. 91/a. 91/b. 93/b. 95/a.
97/a. 18/a. 21/b. 24/a.

EXTENDED ABSTRACT

The tradition of naming emerged from the need of humans to communicate and identify both living beings and inanimate objects. Personal names, however, not only express an individual's identity but also carry significant cultural and historical information. The naming tradition among Turks is deeply connected to their history, culture, and beliefs. Furthermore, the diversity in the origins of names reveals the different cultural phases Turkish society has undergone. Therefore, analyzing the names used throughout history is essential to better understand the cultural transformations of Turkish society. In every society, the tradition of naming changes over time, with each period reflecting its unique characteristics. This tradition is shaped by political and social conditions, as well as religious beliefs, reflecting the tendencies of people in a specific period. Consequently, examining the names of a society within a historical framework can help uncover its religious and cultural transformations.

During the Beylik period in Anatolia, certain aspects, such as the influence of religious tendencies on society and the process of cultural change, remain insufficiently illuminated due to the scarcity of resources. Further research into the names used during this period, particularly in the ruling Beyliks, is expected to contribute to understanding both the developmental process of Turkish history and Anatolia during the Beylik period. For this reason, examining the names of the Sarukhanid family, who ruled for a time in Western Anatolia after the Seljuks, as well as those of their entourage and subjects, will provide insights into their general religious inclinations, the potential influence of sects and communities, and the ongoing cultural impact of their national identity as reflected in naming practices. Additionally, this study could contribute to ongoing debates about whether Saruhan Bey served under the Seljuks before establishing his Beylik, through interpretations of cultural interactions based on the names used.

From this perspective, the study first addresses the Turkish understanding of naming and then examines the factors behind the emergence of new names. It is observed that during the period when Turks began converting to Islam, they were influenced not only by religion but also by certain cultural elements associated with the Arabs. Within this framework, Arabic names that started being used among Turks were analyzed, and the unique characteristics of this new practice were examined. Similarly, due to the conquests undertaken by the Turks, geographical proximity with the Persian community created shared living spaces, leading to cultural exchanges between the two groups. The nature and impact of these exchanges were evaluated by examining names.

Following this, the names in the Sarukhanid Beylik were identified using archival records and analyzed in the light of available data. Turkish, Arabic, and Persian names were examined separately to assess the extent of cultural and religious influences arising from Islam and Persian culture. This analysis aimed to provide additional, up-to-date cultural information about

the Sarukhanid Beylik, one of the Turkish Beyliks established in Western Anatolia after the Seljuk State.

The research findings indicate that the naming traditions of the Sarukhanid family reflect a transitional period between Turkish and Arabic names under the influence of Islam. An examination of the names of Saruhan Bey, the founder of the Beylik, and his family shows the use of both Turkish and Arabic names. However, Arabic names were slightly more prevalent than Turkish names. This transitional trend in naming reflects not only the influence of Islam but also regional and cultural factors. The impact of Islam is evident in the preference for prophetic names. The relatively limited use of Persian names suggests that Persian culture had minimal influence on the Beylik. Moreover, the naming traditions, as well as the use of nisbas (epithets) and titles, provide valuable insights into the religious and social structure of the Beylik. From this perspective, it can be inferred that religious life was highly influential in the Sarukhanid Beylik and that the Sufi tradition was widespread.